

Plaatselijk Belang
Harich - Ruigahuizen

Toekomstvisie

Harich en Ruigahuizen in 2025

**Februari
2015**

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	Blz. 1
Voorwoord	Blz. 3
1: Algemene informatie Harich en Ruigahuizen	Blz. 4
2: Sterke en verbeterpunten Harich en Ruigahuizen	Blz. 6
3: Ons dorp in 2025: hoe willen we dan wonen, werken, recreëren en samenleven?	
3.1: Wonen en zorg	Blz. 8
3.2: Werken en recreëren	Blz.12
3.3: Cultuur (historie)	Blz.14
3.4 Leefbaarheid en gemeenschap	Blz.15
4: Plaatselijk Belang	Blz.17
5: Prioritering	Blz.18

Voorwoord

Voor u ligt de nieuwe dorpsvisie voor de dorpen Harich en Ruigahuizen.
De vorige toekomstvisie dateert uit 2006, de hoogste tijd om deze eens grondig te updaten.

Met het ontstaan van de grotere gemeente De Friese Meren is het van belang dat de kleine kernen en buurtschappen in het grote geheel nog gezien worden. Daarnaast verandert de rol van de gemeenten en komen er steeds meer taken op gemeentelijk niveau (bijvoorbeeld de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, WMO) te liggen. Maar ook de dorpen zelf veranderen, denk bijvoorbeeld aan de demografische ontwikkelingen, de ontwikkelingen in de landbouw of op toeristisch gebied. Voor al deze ontwikkelingen is het van belang dat de bewoners met elkaar hun ideeën delen, om richting te geven aan de toekomst van hun dorpen. In deze visie wordt naast de materiële zaken ook nadrukkelijk aandacht besteed aan de inwoners en de leefbaarheid in de dorpen.

Doel

Deze toekomstvisie is op initiatief van Plaatselijk Belang Harich – Ruigahuizen opgesteld. Doel van de toekomstvisie is om een koers uit te zetten naar 2025 om de leefbaarheid en bedrijvigheid in Harich en Ruigahuizen vast te houden en te verbeteren. Ook moet er voorkomen worden dat er een ‘ad hoc-beleid’ ontstaat.

Deze visie is geschreven om tot een samenhangend beleid te komen om daarmee tijdig op toekomstige veranderingen in te kunnen spelen.

Aanpak

Plaatselijk Belang heeft de thema's geïnventariseerd die betrekking hebben op de dorpen. Hierbij is bij elk thema de huidige situatie beschreven en zijn er vragen opgesteld die betrekking hebben op de toekomst. Hierna zijn er in totaal 15 keukentafelgesprekken georganiseerd. Bij elk gesprek was een voorzitter en een notulist uit het dorp aanwezig. Allen die een steentje heeft bijgedragen aan de gesprekken: bedankt! De notulen zijn verwerkt door Plaatselijk Belang. De foto's zijn o.a. aangeleverd door Frans Mulder en Tjeerd Engel. De toekomstvisie is gedrukt bij Drukkerij de Jong te Balk.

Deze visie is tijdens de ledenvergadering op 9 februari 2015 gepresenteerd en zal vervolgens worden aangeboden aan de bewoners van Harich en Ruigahuizen en aan de gemeente De Friese Meren.

Leeswijzer

Na het voorwoord kunt u eerst de algemene informatie over onze dorpen vinden. Hierna komen de verschillende thema's aan bod, te beginnen met 'Wonen en zorg', gevolgd door 'Werken en recreëren', 'Cultuur (historie)', 'Leefbaarheid en gemeenschap' en het eindigt met het onderwerp 'Plaatselijk Belang'. Alle informatie die u in deze hoofdstukken leest is een samenvatting van informatie die naar voren kwam tijdens de gesprekken.

Tot slot kunt u in het hoofdstuk 'Prioriteiten' lezen welke concrete onderwerpen op de rol staan in de (nabije) toekomst.

We wensen u veel leesplezier!

Plaatselijk Belang Harich - Ruigahuizen
Harich, februari 2015

Algemene informatie

Harich

Harich is een lommerrijk komdorp met een zich naar het westen vijf kilometer uitstrekkende streek met verspreide, open bebouwing, waarin de buurschappen De Bels, Frisbuorren en Westerein-Harich liggen. Aan de andere kant, tegen Balk aan, ligt ook nog de boerenstreek Lorbuorren.

Het dorp komt in de 12de eeuw voor het eerst in de bronnen voor. Het ligt op een lange zandrug die bij de dorpskom maar net boven de nullijn ligt, maar bij Westerend op een plaats bijna vier meter hoog is. Het is de noordelijkste zandrug van het oude Gaasterlân, waarop aan de noordzijde de lage veenpolders, de Van der Weayenspolder en de Groote Noordwolder Veenpolder, aansluiten. De kern is rond de oude dorpskerk gegroeid.

Rond Harich staan een aantal monumentale boerderijen, waaronder Welgelegen, gebouwd in 1870 naar ontwerp van architect H. Luiking. Welgelegen ligt fraai in een bocht van de autoweg om Balk en vormt een deftig front voor het dorp. Aan de andere kant van de weg ligt in de Warren een moderne, in 1996 gebouwde boerderij, naar het model van het gelouterde type van de kop-hals-romp.

In de kern van het dorp staat de kerk met toren op een hoog en met bomen omzoomd kerkhof. De bakstenen toren dateert vermoedelijk al uit de 12de eeuw, maar later is de romp verhoogd en de bakstenen spits – een zeldzaamheid – is er vermoedelijk in 1603 opgezet. In de toren hangen twee door Petrus Overney gegoten klokken uit de tweede helft van de 17de eeuw. De kerk is herbouwd in 1663 na een storm. In de kerstnacht van 1979 werd de kerk getroffen door een grote brand. De toren bleef ook dit keer gespaard. Het binnenwerk van de toren is volledig gerenoveerd in 2014.

Naast de kerk staat het dorpshuis Ons Gebouw. Het dorpsplein bij Ons Gebouw is in 2012 volledig vernieuwd.

Helemaal in het zuiden van Harich werd lange tijd op Maria Hemelvaart, 15 augustus, de Wildemarkt gehouden, een befaamde vee- en paardenmarkt.

De namen van de (voormalige) buurschappen Lorburen, Vrisburen en Westerend komen terug in de huidige straatnamen Lorbuorren, Frisbuorren en Westerein. Een ander bekend Harichster pand staat bekend onder de naam 'De Bels'. Die aanduiding verwijst naar het pand Harichsterdyk 70, dat lang dezelfde naam droeg. De Bels is waarschijnlijk gebouwd in 1874 als herberg, bakkerij met doorreed, in opdracht van Juke Meinderts Bouma. De naam De Bels was toen nog niet in gebruik. Deze zou zijn ontstaan ten tijde van de 1e wereldoorlog door de opvang van Belgische vluchtelingen.

De Minnemastins was de belangrijkste Stins van Harich. Naast deze Stins stonden er nog twee stinsen, waaronder Hillemastate. Harich was dan ook in de vroege Middeleeuwen de belangrijkste plaats van 'Ghesterlant' en in de twaalfde eeuw zelfs hoofdplaats van de grietenij Harichsteradeel. Later werd Harich een onderdeel van de grietenij Gaasterland.

Ruigahuizen

Hoewel het streekdorp Ruigahuizen ten zuidwesten van Balk het karakter van een buurschap heeft, wordt het vanouds aangemerkt als een zelfstandig dorp. Aan de Coenderssingel, de Rûchhústerwei, Lutswâl en vooral de Jan Jurjenssingel staat verspreid kleinschalige bebouwing van huizen en boerderijtjes. Het dorp schijnt lang geleden een kerk aan de Balkster kant te hebben gehad, maar daar is geen spoor meer van over.

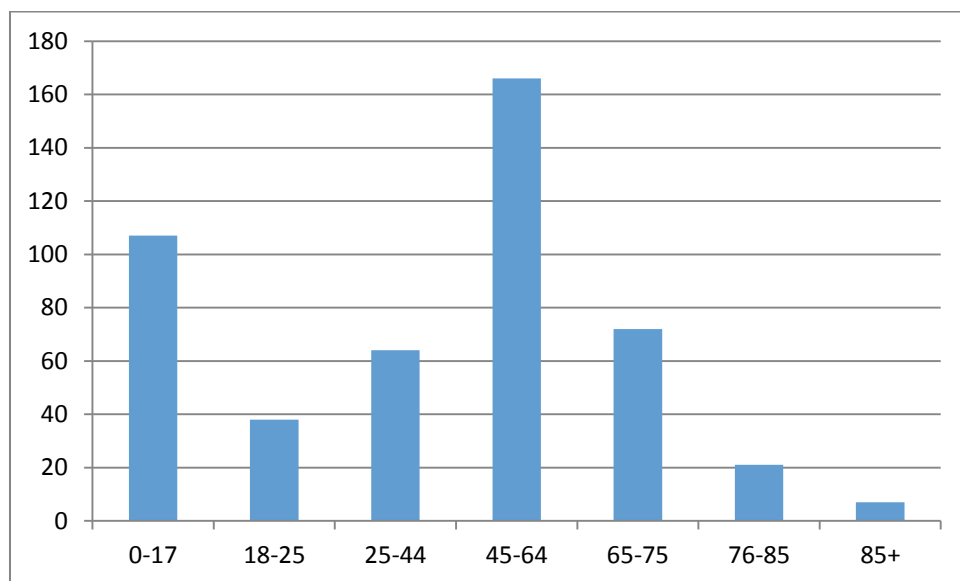
Tegen de zuidelijke rand van de Star Numanbossen ligt de begraafplaats waarop een klokkenstoel staat met een in 1746 door Cyprianus Crans gegoten klok, wat wel op een dorpsverleden wijst. In het laatste kwart van de 17de eeuw hebben zich hier uit Frankrijk gevluchte

Hugenoten gevestigd, van wie nog een paar huizen resteren. Achter Rûchhústerwei nummer 16 staat een grote Amerikaanse windmotor van ca. 1920. Tegenover de noordoostelijke zoom van de Star Numanbossen is de compacte verkaveling aan de Jan Jurjenssingel bijna dorps met onder meer arbeidershuisjes uit het begin van de 20ste eeuw. Ten zuiden van de uitgestrekte Star Numanbossen ligt het bosgebied van de Bremer Wildernis en daarachter de buurt Nieuw Amerika.

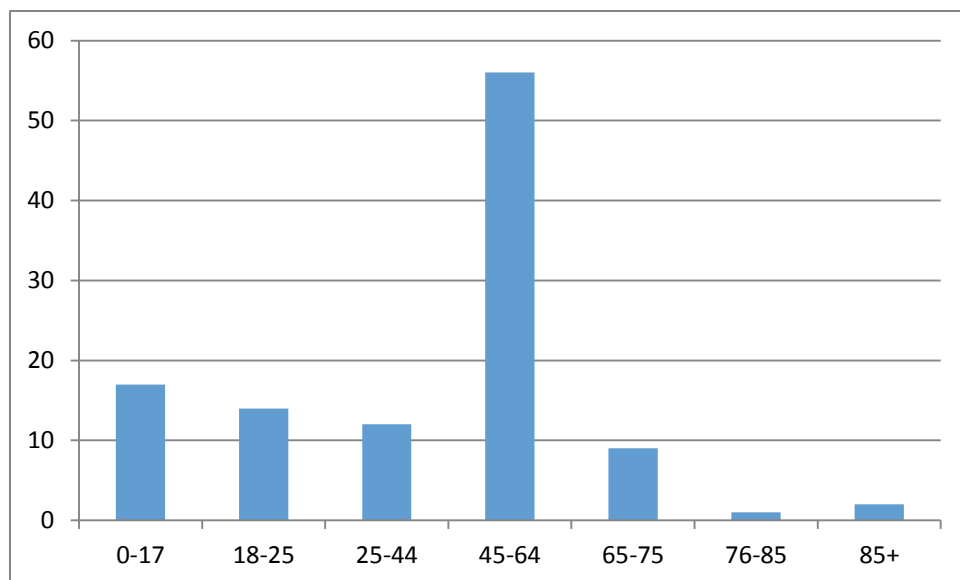
Achter de Coenderssingel staat aan het eind van een oprijlaan De Mottekamp, oorspronkelijk een jachthuis of buiten bij een boerenschuur van omstreeks 1880 waarvan de herkomst nog niet helder is. Het wit gepleisterde buiten is in een mengstijl gebouwd, waarbij het neoclassicisme domineert.

Bevolkingsopbouw

In Harich zijn op 31-12-2014 475 inwoners, waarvan 242 mannen en 233 vrouwen. Deze zijn verdeeld over de volgende leeftijdscategorieën:

Ruigahuizen beschikt op die datum over 111 inwoners. Dit zijn 59 mannen en 52 vrouwen. Deze zijn als volgt verdeeld over de leeftijdscategorieën:

Sterke- en verbeterpunten van Harich en Ruigahuizen

Sterke punten Harich:

- Harich is een sociaal en betrokken dorp, met een grote saamhorigheid. Dit geeft een gevoel van veiligheid en erbij horen. Je mag zijn wie je bent. Men helpt elkaar wanneer het nodig is. Er wordt om elkaar gedacht, maar je wordt niet in de gaten gehouden;
- Prachtige landelijke omgeving waar geen industrie is;
- Harich is een actief dorp. Er zijn veel verenigingen die regelmatig wat organiseren;
- Harich heeft mooie extra's; een jeu de boules baan, speeltuintje, bloembakken bij de komborden en picknickbanken op verscheidene plaatsen;
- De bebouwde kom is mooi verlicht;
- Westerein, de Bokkeleane en de Lykwei liggen er weer mooi bij doordat er een nieuw wegdek is aangebracht en de bermen zijn opgeknapt. Ook de fietssuggestiestroken op de Harichsterdyk zijn een verbetering;
- De ligging van Harich is gunstig met alle voorzieningen in de buurt;
- Een dorp met een grote uitstraling (ruime huizen met grote tuinen);
- Harich heeft een eigen dorpskrant: Harich Nieuws. Daarnaast is er een Facebookpagina van Harich en heeft Harich een eigen website;
- Nieuwe bewoners voelen zich welkom, ervaren een warm open armen-gevoel;
- Men staat open voor iets nieuws.

Verbeterpunten Harich:

- Geen kabeltelevisie buiten de bebouwde kom, slechte digitale ontsluiting;
- Communicatie tussen de verenigingen kan beter. Soms zijn er in een korte periode meerdere activiteiten die wel te combineren zijn;
- Er treedt vergrijzing op. Er zijn weinig woningen voor jongeren, doordat er weinig huurhuizen en geen goedkopere koopwoningen zijn;
- Harich mist een brievenbus in het centrum;
- Te weinig parkeergelegenheid in de kern van het dorp (bij de kerk en het dorpshuis);
- Harich heeft geen openbaar vervoer, ook geen belbus;
- Het is 's avonds erg donker op de Harichsterdyk, Westerein en op het schelpenpad bij de Keamerlânswai;
- In de omgeving van Harich missen we goede voetpaden en fietspaden;
- Er zijn meerdere zwakke punten genoemd, die betrekking hebben op de verkeersveiligheid in en rond Harich, te weten: de snelheid van de voertuigen ligt vaak te hoog; de landbouwvoertuigen zijn groot en gevaarlijk op de weg; er is geen duidelijke snelheidsaanduiding op de wegen; het ontbreken van belijning op de wegen rondom Harich wordt als gevaarlijk ervaren; de wegen zijn smal en de kanten zijn rafelig; de bermen zijn gevaarlijk; de bochten onverlicht; de 'varkensruggen' zijn gevaarlijk in het donker voor fietsers en wandelaars; de Harichsterdyk is erg rond en dit is gevaarlijk bij gladheid; de oversteek op de N359 nabij Ruigahuizen wordt als gevaarlijk ervaren.

Sterke punten Ruigahuizen:

- Openheid, saamhorigheid;
- Samen dingen spontaan organiseren;
- Woonomgeving: veel ruimte, rust, prachtige omgeving, veel natuur, duisternis, schone lucht;
- Mensen kennen elkaar, niets moet;
- Ondernemende mensen;
- Ruigahuizen heeft een eigen dorpskrant: Rûch-Nijs. Ook is er een Facebookpagina van Ruigahuizen en heeft Ruigahuizen een eigen website.

Verbeterpunten Ruigahuizen:

- Brievenbus is weg;
- Er wordt snel gereden. Het landbouwverkeer wordt steeds groter en dus gevaarlijker op de weg;
- Matige digitale ontsluiting en dekking mobiel netwerk.

3: Ons dorp in 2025: hoe willen we dan wonen, werken, recreëren en samenleven?

3.1: Wonen en zorg

Huidige situatie

Harich is een langgerekt dorp, dat begint bij Ypecolsga en eindigt bij Rijs e.o. . Er staan veel agrarische bedrijven. Sommige hebben in de loop der tijd een andere functie gekregen.

Het woningbestand van Harich bestaat grotendeels uit koopwoningen. In de kern van Harich staan aan het eind van de Stinsenwei enkele huurwoningen. Er is behoefte aan meer huurwoningen.

Hoewel het streekdorp Ruigahuizen het karakter heeft van een buurschap, wordt het vanouds aangemerkt als een zelfstandig dorp. Aan de Coenderssingel, de Rûchhústerwei en vooral de Jan Jurjenssingel staat verspreid kleinschalige bebouwing van huizen en boerderijtjes. De omgeving van onze dorpen kenmerkt zich door de afwisseling van gras- en bouwlanden, waterpartijen, singels en houtwallen en oude en jonge bossen.

Omdat de ontsluitingswegen van de naastgelegen dorpen Oudega en Elahuizen naar Balk door Harich lopen, wordt er veel gebruik gemaakt van het wegennet van Harich. Tevens is door de grote bedrijvigheid de druk op het wegennet in Harich groot. Het is de trend dat landbouwvoertuigen steeds grotere afmetingen aannemen. Daarnaast houdt men zich vaak niet aan de snelheid binnen en buiten de bebouwde kom.

De Harichsterdyk is sinds 2013 aan weerszijde voorzien van fietssuggestiestroken.

Daarnaast zijn alle wegen rondom Harich en in Ruigahuizen sinds 2013 60 km/uur geworden.

Er is geen bushalte in Harich, de dichtstbijzijnde is de halte bij de rotonde nabij Balk.

Op de kruising van de provinciale weg Balk-Koudum, nabij Ruigahuizen, is in 2014 een fietsoversteekplaats met middenberm gerealiseerd. Hier kunnen fietsers bij het oversteken tussentijds stoppen en opnieuw uitkijken.

Ook in Ruigahuizen ondervindt men verkeershinder door groot bestemmingsverkeer, met name op de te smalle Rûchhústerwei en de Lutswâl. Er wordt regelmatig te hard gereden op de wegen in Ruigahuizen. Ook heeft men overlast van de geparkeerde auto's bij sportcomplex de Wilgen.

De nieuwe verbindingsweg ten zuiden van Balk is sinds december 2014 geopend. Hij sluit naast de kruising Rûchhústerwei – Munnikeleane aan op de N359.

Er is een bushalte in Ruigahuizen. Men kan de bus bestellen door te bellen met de openbaar vervoerder. Hier wordt weinig gebruik van gemaakt.

Over het algemeen voelt men zich veilig in de dorpen. Men voelt zich hier welkom. Wel is er zorg over het toenemende vandalisme.

In Harich en Ruigahuizen is het niet mogelijk onderwijs te volgen. Daarvoor is de schoolgaande jeugd aangewezen op de scholen in Balk en Oudega.

In 2006 is het Van der Feldje, het speeltuintje aan de Van der Feltzstraat, gerealiseerd.

De jeugdactiviteiten worden georganiseerd door bijv. de korfbalclub, de jeugdclub en Plaatselijk Belang.

Voor ouderen is er op dinsdagmiddag biljarten in Ons Gebouw. Op verschillende dagen wordt er

jeu de boules gespeeld op de jeu de boulesbaan. Plaatselijk Belang organiseert elk jaar het 58+-reisje.

Met betrekking tot de zorg zijn we aangewezen op mantelzorg, de Buurtzorg en Talmahiem te Balk. In Harich staat een Thomashuis, dat huisvesting biedt aan mensen met een beperking.

Harich in 2025

We verwachten dat onze woonomgeving weinig verandert ten opzichte van de huidige situatie. Het gevoel van veiligheid moet dan nog steeds aanwezig zijn, maar we moeten ons er ook bewust zijn dat we deuren en ramen niet zomaar open kunnen laten. Positieve sociale controle lijkt ons op zijn plaats. Een veilige inrichting van openbare terreinen is belangrijk: bijvoorbeeld geen hoge bosschages. In 2025 willen we graag dat alles nog steeds laagdrempelig is, dat mensen zich welkom voelen.

Wat betreft de verkeersveiligheid in 2025 voelen we ons minder veilig op de weg. Het landbouwverkeer wordt steeds groter. Daarom moeten de wegen goed onderhouden worden, de bermen aangevuld en graskeien naast de Harichsterdyk gelegd worden (vooral het stuk bij de boswachter en aan de andere kant van de Lykwei). Een fietspad bij de Harichsterdyk (evt. eerst tot de Plantage) is zeer wenselijk.

De Plantage moet vernieuwd en verbreed worden: de wortels van de bomen moeten eruit gehaald worden, daarna egaliseren en asfalteren.

We zouden graag zien dat er meer straatverlichting op de Harichsterdyk en Westerein komt. Er moeten insteekhavens gecreëerd worden op de Lykwei en Harichsterdyk.

In de bebouwde kom is het wenselijk dat er een drempel in een cirkel (met een cirkel in het midden) in de weg bij de kerk komt, teneinde het verkeer beter te geleiden en de snelheid te beperken.

Er mogen meer snelheidsremmende maatregelen op de wegen in en rondom Harich komen en er mag hierop meer gecontroleerd worden. Daarnaast is het een idee om een smiley-bord met snelheidsaanduiding langs de Harichsterdyk te plaatsen, om de automobilisten bewuster te maken van hun snelheid.

We zien graag dat er meer 60-km borden geplaatst worden of dat er 60-km op de weg geschilderd wordt bij de Harichsterdyk, Lykwei, Westerein en Keamerlanswei. Ook zijn borden met spelende kinderen wenselijk.

De ontsluiting van Harich kan verbeterd worden door een rondweg om Harich heen te leggen. Dit om de bebouwde kom te ontlasten. De rondweg is dan vooral voor het zwaar- en landbouw verkeer bedoeld. Het is wenselijk dat er een voetpad vanaf het Heech naar de Harichsterdyk komt.

Harich vergrijst richting 2025, oudere mensen blijven langer in Harich wonen. De huizen in Harich blijven duur. Voor jongeren is dat niet aantrekkelijk en ook zijn er geen woningen voor alleenstaanden. Onze wens is dus om betaalbare starterswoningen te bouwen.

Wellicht kunnen er appartementen gerealiseerd worden voor jongeren, ouderen of beide bij elkaar, bijvoorbeeld in (leegstaande) boerderijen. Bewoners moeten hierin zelf initiatief nemen.

Achter de huurwoningen die we nu al hebben, dus in het verlengde van It Heech naar de Harichsterdyk, zou gebouwd kunnen worden. Dit kan eventueel doorgetrokken worden tot aan het bos, dus parallel aan de Harichsterdyk. Misschien is het ook een mogelijkheid om om de kerk heen een kern te vormen waar woningen gerealiseerd kunnen worden.

In 2025 willen we graag goed bereikbaar zijn. Glasvezelkabel is daarom een must, ook en vooral in het buitengebied!

De zorgtaken liggen in 2025 bij de gemeente. Het is noodzakelijk dat de Buurt- en Thuiszorg blijft. Mantelzorg en burenhulp blijven belangrijk. Sociale plicht? Waar mogelijk gebeurt het al, maar we vinden dat het niet gestructureerd moet worden. Het moet geen verplichting worden.

Ziekenzorg blijft voor de Buurt- en Thuiszorg. Af en toe huishoudelijke klusjes, een boodschap en 'om elkaar denken' valt wel onder burenhulp.

Er is niet direct de behoefte dat er een zorgcoördinator in Harich komt. We zijn

bang dat meer mensen 'achterover' gaan leunen wanneer er een professionele coördinator zou komen. We vinden de kleinschaligheid juist een kracht van het dorp. Die vrijwilligheid moet eigenlijk blijven. Het is hierbij wel van belang dat men makkelijk een verbouw t.b.v. mantelzorg mag doen.

Daarnaast kunnen we met betrekking tot de zorg ook aansluiten bij het zorgteam van Balk. Dit moet niet door vrijwilligers gedaan worden maar de gemeente moet dit aansturen. Wij vinden dit geen verantwoordelijkheid voor het dorp. Voor oudere mensen (die geen achterban hebben) zou het wel prettig zijn, dat er een aanspreekpunt (vrijwilliger) in het dorp is, die ze kunnen bellen voor bijv. een boodschap te doen, een ritje naar het ziekenhuis/dokter of gewoon wanneer ze even met iemand willen praten over koetjes en kalfjes onder het genot van een kopje koffie.

In het kader hiervan is het een idee om een dienstenbank in het leven te roepen. Hierbij gaat het om een laagdrempelige dienstenuitwisseling van eigen kunnen, waarbij het ene klusje met het andere wordt betaald.

Het is belangrijk dat er meer ontmoeting gecreëerd wordt tussen Harichsters onderling door bijvoorbeeld vaker keukentafelgesprekken te houden.

Voor de jeugd in 2025 is het belangrijk dat de sportclubs en jeugdclub behouden worden.

De keten moeten gedoogd worden of Ons Gebouw kan hierin een rol vervullen.

Voor de leeftijdsgroep 13-18 jaar kan er met de omringende dorpen samen iets georganiseerd worden, of bij toerbeurt. Ons Gebouw kan regelmatig open zijn voor een playback, disco- of cola-avond. Het is goed dat de jeugd hierin zelf ook meedenkt.

Ruigahuizen in 2025

De woonomgeving zal nagenoeg hetzelfde zijn. De samenstelling van het woningbestand is goed. Bewoners van Ruigahuizen kiezen voor deze manier van wonen, er is geen behoefte aan meer woningen. Er is ook weinig overlast door diefstal, we voelen ons veilig. De sociale controle is voldoende en dit moet ook zo blijven, we moeten om elkaar denken. Heel af en toe zal er vandalisme zijn, dat is niet uit te sluiten.

Er is wel een wens dat de gemeente soepeler wordt met betrekking tot het bouwen of aanpassen van woningen, zodat ouders bij kinderen kunnen blijven wonen. Hierbij kan men ook denken aan de mogelijkheid tot het ombouwen van hokken of bijgebouwen tot een woning (opruimen oude schuren).

Voor vervoer zal men ook in 2025 in Ruigahuizen aangewezen zijn op de auto, of het openbaar vervoer vanuit Balk. Dit wordt niet als een probleem gezien.

Er heerst wel een zorg over de doorgang Munnikeleane- Rûchhústerwei. We zouden graag zien dat deze openblijft, desnoods alleen voor bestemmingsverkeer.

De wegen zijn erg smal, er wordt hard gereden en het (landbouw)verkeer wordt steeds groter. Daarom moeten fietssuggestiestroken en/of passeerhavens worden overwogen. Ook de kruispunten kunnen veiliger worden als er een vlakverdeling door belijning wordt toegepast. De plaatsing van borden is nu rommelig, dit kan beter.

Om het sluipverkeer op de Lutswâl tegen te gaan, is het een idee om het voetbalveld te ontsluiten naar de N359 met een eigen afslag of een parallelweg naar de rotonde. Ook kan een goede oplossing voor de Teernstrabrug in Balk de situatie m.b.t. sluipverkeer op de Lutswâl verbeteren.

De digitale ontsluiting wordt steeds belangrijker, zowel voor de ondernemers met kleine bedrijven als voor de jeugd. Glasvezel is hierbij wenselijk. Ook de dekking van het mobiele netwerk moet beter.

De toekomst m.b.t. de zorgvoorzieningen is erg onzeker. Het is onduidelijk wat er gaat komen. Ondanks deze onduidelijkheid worden er geen grote veranderingen voorzien. Er is geen zorgcoördinator speciaal voor Ruigahuizen nodig. Veel wordt door de bewoners zelf geregeld. Wel is het nodig om te weten welke wegen te bewandelen.

Burenhulp is altijd aanwezig en zal in de toekomst spontaan blijven gebeuren. Het valt onder sociale contacten, men is verantwoordelijk voor elkaar, maar op incidenteel niveau.

Voor de jeugd is er voldoende ruimte om te spelen. Het “rommelen in het bos” kan nog meer gestimuleerd worden door bijvoorbeeld het aanleggen van een blotevoeten-pad. De oudere jeugd zoek elders voorzieningen, en daarom is het veilig in Balk kunnen komen onontbeerlijk. Ook voor deze groep is glasvezel interessant.

3.2: Werken en recreëren

Huidige situatie:

Harich heeft met 194 arbeidsplaatsen een goede arbeidsvoorziening. Het grootste deel van de plaatsen is in de agrarische sector. Daarnaast zijn er redelijk veel eenmansbedrijven. Ruigahuizen heeft 30 arbeidsplaatsen.

Met betrekking tot toerisme en recreatie zijn er in Harich en Ruigahuizen meerdere campings, een hotel, vele fiets-, wandel- en ruitersporen en onderweg een aantal zitgelegenheden (picknickbanken). Er zijn verschillende sportverenigingen actief in Harich: korfbal, volleybal, biljarten en jeu de boules. Daarnaast is er een manege aan de Wyldemerkwei in Harich en is er een ijsbaan nabij het Harichsterbos.

Harich en Ruigahuizen hebben een actief vrijwilligersbestand. Vele verenigingen en Ons Gebouw hebben zonder deze vrijwilligers geen bestaansrecht. Plaatselijk Belang kan eveneens rekenen op vrijwilligers uit het dorp die helpen bij de verschillende activiteiten. In het algemeen moeten de vrijwilligers persoonlijk benaderd worden.

In Ruigahuizen is men voor de sportverenigingen aangewezen op de omringende dorpen. Wel worden de bossen gebruikt voor sport (hardlopen, fietsen).

Harich in 2025

De bedrijvigheid en werkgelegenheid is in 2025 waarschijnlijk niet veel veranderd. Wel moet er dan een glasvezelnetwerk liggen. Zo zijn er dan ook meer mogelijkheden voor thuiswerken. De bedrijven die er nu zijn moeten we behouden.

Tussen Harich en Balk mag geen uitbreiding plaatsvinden van industrie. Dit is vastgelegd in een convenant. Er zijn echter bedrijven op Eigen Haard die dreigen weg te trekken uit Balk als er geen uitbreidingsmogelijkheden komen. Met alle begrip daarvoor moeten wij er als dorp toch streng voor waken dat het aanzicht van Harich niet wordt aangetast. De groenstrook moet blijven, industrie hoort niet in ons dorp.

Op het industrieterrein in Balk lijkt ruimte genoeg, want op dit moment is er een leegstand. Er zal niet snel wat bijkomen.

We vinden het belangrijk dat de agrarische bedrijven blijven bestaan. Ze zijn belangrijk voor het dorp en de leefbaarheid. We willen jongeren in de landbouw de ruimte geven om het bedrijf verder te ontwikkelen.

Bedrijven mogen best uitbreiden, maar megastallen zien we liever niet in ons dorp. De lichtvervuiling wordt in 2025 binnen de perken gehouden. We zouden de koeien graag meer in de wei zien lopen.

De teelt van bepaalde gewassen kan verder uitgebreid worden, daarbij rekening houdend met het milieu en de vraag naar specifieke producten.

Met betrekking tot recreatie en toerisme zijn in Harich e.o. weinig slechtweervoorzieningen. Het zou mooi zijn dat daarin wordt voorzien. Een in-/outdoor voorziening in de buurt zou prachtig zijn! Daarnaast zou er wellness/sauna in boerderijen gecreëerd kunnen worden. Een theetuin zou een prachtige (toeristische) aanvulling zijn voor ons dorp. Het is aan particulieren om hierin het initiatief te nemen.

Daarnaast is er ook behoefte aan meer en betere wandel- en fietsroutes in de buurt, bijvoorbeeld een pad vanaf Harich naar het Zwin.

Er moeten voldoende oplaadpunten voor elektrische fietsen komen, op centrale of drukbezochte locaties.

Voor alle toeristen en recreanten is het wenselijk dat er een openbaar toilet komt.

In Harich is een mooie diversiteit aan verenigingen. Dit moeten we zo zien te houden. Vrijwilligers en bestuursleden zullen moeilijker te vinden zijn. Actieve (leden)werving zal belangrijker worden.

Ruigahuizen in 2025

De bedrijvigheid zal in 2025 niet veel verschillen van vandaag. Ruigahuizen is in het verleden veranderd van vakantiedorp naar forensendorp, en dat zal het waarschijnlijk ook blijven. Wel wordt verwacht dat er meer digitaal wordt gewerkt. Een goed netwerk van glasvezel is dan ook belangrijk.

De toekomst van de landbouw in de huidige vorm zal veranderen, door uitfasering en schaalvergroting van bedrijven. Dit kan gevolgen hebben voor het landschap. Behoud van het huidige coulissenlandschap met grasland moet het streven zijn. Andere vormen van landbouw moeten hierin passen, liefst met een milieuvriendelijk karakter, gelet op het recreatief gebruik van de omgeving.

Ook de recreatievoorzieningen moeten passen in het landschap. Deze moeten dan ook kleinschalig en beperkt blijven. Wel is de wens geuit om een kleine schaapskooi te realiseren voor de schapen op het natuur-ontwikkgebied langs de Jan Jurjenssingel.

Ruigahuizen bezit geen industrieterrein en dat willen de bewoners graag zo houden.

3.3: Cultuur (historie)

Huidige situatie

Harich en Ruigahuizen zijn rijk aan cultuurhistorische gebouwen en plaatsen zoals de kerk, de klokkenstoel, hotel Welgelegen, de Bels, de Stinsen, Wyldemerk, Lorbuorren en de Mottenkamp. Via de link 'Friesland Wonderland' op onze websites is al veel informatie te lezen.

Harich in 2025

Om deze cultuur te bewaren is zorg en aandacht nodig, alsmede voldoende financiële middelen. De cultuur moet actueel en levend gehouden worden. Daarom is het belangrijk dat eigen inwoners kennis hebben van onze eigen historie. Dit zou gerealiseerd kunnen worden door informatiebordjes te plaatsen bij de monumenten, excursies te organiseren voor scholen en voor eigen inwoners. Ook zou er een wandeling door Harich/Ruigahuizen georganiseerd kunnen worden met 'cultuur' (zang, dans, toneel, historie) onderweg.

Het is belangrijk dat de volgende generatie ook over onze cultuur kan vertellen. Daarom is het een goed idee om een boek over Harich te schrijven, waarnaast informatie ook verhalen van eigen inwoners staan.

Ook kan op de site van PB, op Facebook en in Harich Nieuws informatie over de historie geplaatst worden. Harich Nieuws kan gedeeltes uit 'Van Gaast en Klif' plaatsen.

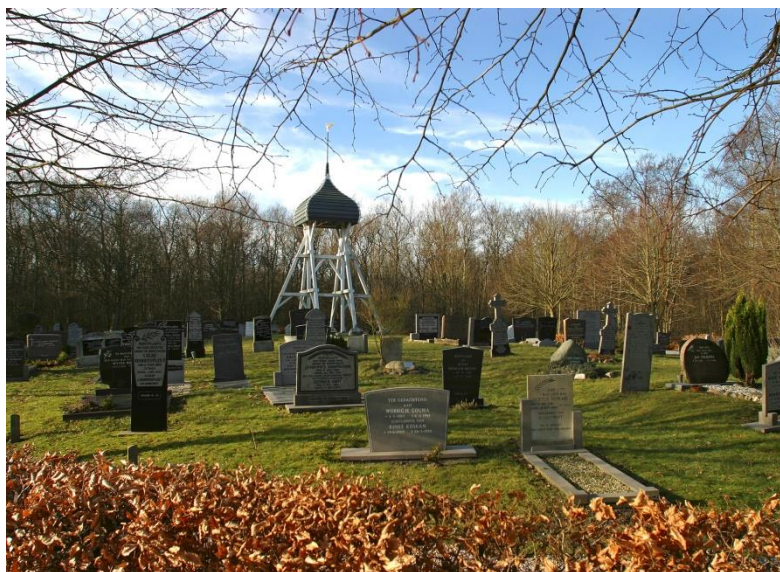
Ruigahuizen in 2025

Op de website van Ruigahuizen staan enkele verhalen over de geschiedenis van het dorp. Maar ook in Rûch-Nijs zijn een aantal verhalen verschenen. Daarnaast kennen veel bewoners ook nog genoeg verhalen over de cultuur en historie.

Het is een idee om al deze bronnen te verzamelen op de website, en alle verhalen vast te leggen, zodat ook onze kinderen en nieuwe bewoners in 2025 over de cultuur en historie van Ruigahuizen kunnen vertellen.

Uit deze verhalen kunnen dan enkele informatieborden gemaakt worden, die we bij historische plaatsen kunnen neerzetten.

Verder is opgemerkt dat de klokkenstoel wel weer geschilderd kan worden.

3.4: Leefbaarheid en gemeenschap

Huidige situatie

Harich is een sociaal dorp waar regelmatig activiteiten georganiseerd worden. Daarnaast spelen de verenigingen ook een grote sociale rol in het dorp. Middenin het dorp staat Ons Gebouw. Dit dorpshuis voorziet in een grote behoefte voor de gehele omgeving.

Vele vrijwilligers zijn bij de verenigingen en Ons Gebouw nodig om e.e.a. draaiende te houden.

De SABOG organiseert jaarlijks de autocross t.b.v. de financiële ondersteuning van Ons Gebouw.

Elk jaar wordt in juni het Midzomerfeest georganiseerd door de Midzomerfeestcommissie.

Eéns per twee jaar wordt een dorpsfeest georganiseerd voor beide dorpen door de feestcommissie.

Het vernieuwde dorpsplein biedt de mogelijkheid voor het organiseren van verscheidene activiteiten. Daarnaast voorziet het Van der Feldje in de speelbehoefte van de jeugd. Ook de jeu de boulesbaan voorziet in een behoefte, echter meer voor de oudere inwoners van de dorpen.

In Ruigahuizen wordt om het jaar een barbecue georganiseerd. Daarnaast worden er regelmatig incidentele dorpsactiviteiten georganiseerd. Ruigahuizen heeft ook een aantal schapen, die gehouden worden in het natuurontwikkelingsgebied langs de Jan Jurjenssingel.

In de voormalige gemeente Gaasterlân-Sleat is sinds 2013 Mijn Gaasterland op het gebied van duurzaam wonen en leven actief. Enkele dorpsgenoten doen hier actief aan mee. Daarnaast is per januari 2014 de Energie Coöperatie Gaasterland opgericht. Zij heeft als doel collectief duurzame energie te leveren.

Harich in 2025

In 2025 blijft elkaar ontmoeten belangrijk, ondanks dat de digitalisering doorgaat. We vinden het belangrijk om met elkaar te blijven communiceren.

Daarom is het belangrijk dat het dorpshuis en de verenigingen behouden blijven. Het plein voor Ons Gebouw is een succes, de markten ook, maar het kan nog meer een ontmoetingsplaats worden.

Om het verenigingsleven in stand te houden, heb je vrijwilligers nodig. Ook dan kunnen we vrijwilligers vinden door ze persoonlijk te benaderen. Het moet leuk zijn om vrijwilliger te zijn. Daarom zijn bijeenkomsten om vrijwilligers te stimuleren en bedanken belangrijk.

Verenigingen kunnen onderling meer samenwerken door de agenda's op elkaar af te stemmen. Een aantal keer per jaar zal er overleg tussen afgevaardigden uit de verschillende besturen moeten zijn. Er zou een toekomstvisie opgesteld moeten worden door alle verenigingen in het dorp.

Een gezamenlijke agenda op een gezamenlijke plaats, zoals Harich Nieuws en de website, is wenselijk.

De verenigingen moeten zich blijven vernieuwen en gebruik maken van elkaars krachten, waarbij verschillende activiteiten gecombineerd kunnen worden.

Wat betreft milieu en duurzaamheid in de toekomst, zijn er mogelijkheden om van alternatieve energiebronnen gebruik te maken.

De mogelijkheid voor het gezamenlijk inkopen van duurzame energie moet er blijven. Er kan hierbij aangesloten worden bij Energie Coöperatie Gaasterland of er zou een eigen dorpscoöperatie opgericht kunnen worden, evt. in combinatie met andere dorpen. Het zou mooi zijn dat het dorp daarvan kan profiteren.

Zonnepanelen vindt men over het algemeen niet mooi, maar zouden wel prima op grote daken (van bijvoorbeeld boerderijen) geplaatst kunnen worden.

De komst van een dorpsmolen vindt men over het algemeen niet gewenst. Deze past niet in het landschap.

De mogelijkheden van aardwarmte kunnen ook worden benut, net als het opnieuw gebruiken van restwarmte door agrarische bedrijven.

Het dorpshuis blijft belangrijk in de toekomst. Het moet een ontmoetingsplaats blijven. Wel kan het gerenoveerd worden m.b.t. sfeer, verlichting en inrichting. De akoestiek kan verbeterd worden. Er zou gratis wifi moeten zijn. Als de voorzieningen verbeteren, zal het gebouw aantrekkelijker worden voor diverse gelegenheden.

Ook kunnen er meer activiteiten georganiseerd worden. De dinsdagmiddag kan worden uitgebreid met een ouderensoos, waarbij men kan sjoelen, klaverjassen, bridgen etc. Er zouden

keukentafelgesprekken in het dorpshuis kunnen worden gehouden, of samen koken. Het is belangrijk dat men als buurt ook buurtactiviteiten organiseert in het dorpshuis.

Er zou een inloop gecreëerd kunnen worden voor mensen die daar behoefte aan hebben.

Het gebouw kan 1x per maand of 2 maanden iets organiseren voor de jeugd (4 t/m 14 jaar).

Het zou leuk zijn dat Ons Gebouw zomers open is. Er kan dan ook een (zomeravond)terras gecreëerd worden.

Natuurlijk zijn er nog meer voorzieningen die we graag in Harich zien, zoals een plek om buiten te fitnessen/een trimbaan op het van der Feldje of in het bos.

Het is wenselijk dat de brievenbus in het dorp (of één dichtbij Harich in Balk) weer terug komt.

Verder is er nog behoefte aan een prullenbak voor hondenpoep bij de ingang van het Harichsterbos.

Bij de jeu de boulesbaan zou een lantaarnpaal (bedienbaar) geplaatst kunnen worden.

Een plek of een moment waar men boeken of spullen kan ruilen is ook nog een wens.

Ook is het nog een idee om een concert en exposities in de kerk te organiseren.

Ruigahuizen in 2025

Het vrijwilligerswerk heeft in Ruigahuizen een informeel karakter. Er is een Oudejaarscommissie en een bbq-commissie, maar er worden ook veel dingen spontaan georganiseerd. Het is de verwachting dat dat in 2025 alleen maar sterker is.

Belangrijk hierbij zijn de persoonlijke contacten. Waardering uitspreken voor mensen die iets organiseren helpt om in de toekomst ook weer vrijwilligers te vinden. Niet te veel vastleggen in regeltjes of statuten e.d., spontane acties zijn beter. Vrijwilligers kun je het beste persoonlijk benaderen.

Voor wat betreft milieu en duurzaamheid is er weinig interesse om dit als Ruigahuizen gezamenlijk te regelen. Eenieder kan zich aansluiten bij coöperatie "Mijn Gaasterland". Kleinschalige, lokale projecten zijn mogelijk een idee, maar die kunnen beter als particulier initiatief ontwikkeld worden.

Voorzieningen die nog gemist worden in Ruigahuizen zijn extra verlichting op de Lutswâl, evt. Coenderssingel. En een afvalbak bij de klokkenstoel/begraafplaats.

4. Plaatselijk Belang

Huidige situatie

Plaatselijk Belang Harich-Ruigahuizen heeft als doelstelling het bevorderen en het behartigen van de plaatselijke belangen in Harich en Ruigahuizen en voorts al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord. Zij tracht dit doel onder meer te bereiken door het stimuleren, adviseren, en begeleiden van activiteiten en initiatieven die kunnen leiden tot een groter maatschappelijk en economisch welzijn in Harich en Ruigahuizen en omgeving, alsmede het ontwikkelen en in stand houden en bevorderen van relaties met en het treden in overleg met overheidsinstanties en belangengroeperingen (*uit de statuten van Plaatselijk Belang Harich – Ruigahuizen*).

Plaatselijk Belang heeft via de dorpencoördinator een kort lijntje met de gemeente. Eén keer per jaar is er een overleg met de contactwethouder en de dorpencoördinator. Momenteel is de contactwethouder Durk Durksz en de dorpencoördinator Klaas Knobbe. Elk jaar organiseert Plaatselijk Belang een ledenvergadering.

Harich en Ruigahuizen in 2025

De rol van Plaatselijk belang in 2025 zal iets groter worden, omdat de gemeente steeds verder van de burgers af komt te staan. PB zal hierin meer een sleutelrol vervullen. We moeten er echter wel voor waken dat vrijwilligers niet de taak van de gemeente over moeten nemen. Als er wel meer gevraagd wordt vanuit de gemeente, moet er een professioneel iemand worden aangenomen die wordt betaald.

Zoek mensen met talenten uit het dorp, probeer die op de juiste manier in te zetten. Het is belangrijk dat er iemand in PB zit die contacten heeft met de gemeente en affiniteit heeft met gemeentezaken. We moeten ervoor waken dat Harich en Ruigahuizen een eigen, gezamenlijk, dorpsbelang houden.

Qua gemeentelijke ontwikkelingen is het belangrijk dat een sluiting van de milieustraat in Balk voorkomen moet worden. Afvaldumping zal het gevolg zijn.

Het serviceloket in Balk moet open blijven.

Het lokaal inzamelen van oud papier moet blijven. De inkomsten zijn voor verenigingen en scholen erg belangrijk.

Een dorpencoördinator is een noodzakelijk contactpersoon bij de gemeente.

PB functioneert goed met ondersteuning van werkgroepen, dit moet zo blijven.

De ledenvergadering is altijd op maandagavond en zou nog wel eens op een andere dag kunnen ter afwisseling.

5: Prioritering

Hieronder vindt u de belangrijkste actiepunten die in deze toekomstvisie staan beschreven.

Wonen en zorg

Harich:

- Werken aan de verkeersveiligheid d.m.v. snelheidsremmende maatregelen, duidelijker aangeven 60-km-zones, plaatsen van graskeien naast de Harichsterdyk, aanleggen van insteekhavens op Westerein en de Harichsterdyk, aanleggen van een fietspad naast de Harichsterdyk;
- Meer verlichting realiseren op de Harichsterdyk en Westerein;
- Opknappen van het fietspad door de Plantage;
- Aanleg van een voetpad van It Heech naar de Harichsterdyk;
- Er moeten betaalbare starterswoningen gebouwd worden;
- Appartementen voor ouderen realiseren;
- Een vrijwilliger in het dorp aanstellen, die functioneert als aanspreekpunt voor ouderen;
- Mogelijkheden voor oprichting dienstenbank onderzoeken.

Ruigahuizen:

- Doorgang Munnikeleane- Rûchhústerwei moet opgehouden worden;
- Werken aan de verkeersveiligheid d.m.v. aanleg van fietssuggestiestroken en/of passeerhavens, de kruispunten veiliger maken d.m.v. vlakverdeling door belijning;
- Meer verlichting op de Coenderssingel en Lutswâl realiseren;
- Het voetbalveld ontsluiten.

Werken en recreëren

Harich:

- De groenstrook moet blijven, er moet geen uitbreiding komen van het industrieterrein;
- Betere wandel- en fietsroutes in de buurt aanleggen;
- De aanleg glasvezelkabel realiseren;
- Voldoende oplaadpunten voor elektrische fietsen creëren;
- Openbaar toilet.

Ruigahuizen:

- Het huidige coulisselandschap met grasland moet behouden worden. Andere vormen van landbouw moeten hierin passen, liefst met een milieuvriendelijk karakter, gelet op het recreatief gebruik van de omgeving.
- Aanleg glasvezelkabel realiseren;
- Een kleine schaapskooi realiseren voor de schapen op het natuur-ontwikkelgebied langs de Jan Jurjenssingel.

Cultuur (historie)

- Informatiebordjes plaatsen bij de monumenten;
- Historische verhalen van bewoners verzamelen. Hier moet dan een boek over Harich en een boek over Ruigahuizen van gemaakt worden;

Leefbaarheid en gemeenschap

Harich:

- Verschillende verenigingen moeten de agenda's op elkaar afstemmen. Een gezamenlijke agenda op een gezamenlijke plaats, zoals Harich Nieuws en de website, is wenselijk. Een aantal keer per jaar zal er overleg tussen afgevaardigden uit de verschillende besturen moeten zijn. De verenigingen moeten zich blijven vernieuwen en gebruik maken van elkaars krachten, waarbij verschillende activiteiten gecombineerd kunnen worden.
- Er zou een toekomstvisie opgesteld moeten worden door alle verenigingen in het dorp;
- Een brievenbus in het dorp (of één dichtbij Harich in Balk) plaatsen;
- Een lantaarnpaal bij de jeu de boulesbaan plaatsen;
- Een afvalbak voor hondenpoep bij het Harichsterbos plaatsen.

Ruigahuizen:

- Een afvalbak bij de klokkenstoel/begraafplaats plaatsen.

Plaatselijk Belang

- Er moet een bestuurslid in PB zitten die contacten heeft met de gemeente en affiniteit heeft met gemeentezaken;
- We moeten ervoor waken dat Harich en Ruigahuizen een eigen, gezamenlijk, dorpsbelang houden;
- De milieustraat in Balk moet behouden worden;
- Het serviceloket in Balk moet open blijven.

